

PLAN ODNOWY SOŁECTWA WĘZINA

***Gmina Elbląg
„Nasza Mała Strategia”***

Opracowano w ramach projektu „Łączy nas Kanał Elbląski” – Projekt Nr L_01_123_04 Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”;
Działanie 2.7. „Pilotażowy Program LEADER +”

Spis treści :

1. Wstęp	3
2. Analiza zasobów sołectwa	5
3. Analiza SWOT	8
4. Wizja rozwoju sołectwa	11
5. Arkusz planowania	12
5.1. Uproszczony harmonogram, ogólne koszty realizacji planu odnowy	13
6. Zarządzanie, role uczestników i zasady realizacji Planu Odnowy Sołectwa	14
7. Załącznik graficzny – mapa pogładowa sołectwa	17

1. Wstęp

Gmina Elbląg położona jest na pograniczu mezoregionów – Żuław Wiślanych oraz Wysoczyzny Elbląskiej w sąsiedztwie jeziora Druzno, które z uwagi na swe walory przyrodnicze zaliczone jest do rezerwatów o randze międzynarodowej. Znajduje się tu siedlisko ptactwa błotnego i wodnego - ok. 180 gatunków. Przez jezioro to biegnie tor wodny Kanału Elbląskiego, będącego unikatowym w skali światowej zabytkiem sztuki hydrograficznej. Jednostki pływające przemieszczane są za pomocą 5 pochylni na odcinku 10 km przy różnicy wysokości 100 m.

Miejscowość Wężina leży we wschodniej części powiatu elbląskiego, na obszarze Żuław Wiślanych i graniczy bezpośrednio od strony północnej z miejscowością Bogaczewo, Komorowo Żuławskie, od strony wschodniej z Gminą Pasłęk, od strony zachodniej graniczy z Jeziorem Druzno, a od strony południowej z miejscowościami Dłużyna i Druzno. Znaczna część Żuław Elbląskich stanowi tereny depresyjne.

Najbardziej południowo-wschodni fragment gminy Elbląg, przylegający od wschodu do Jeziora Druzno, stanowi najbardziej zewnętrzną, południowo-wschodnią część Żuław Elbląskich. W tej części Żuław w okolicach wsi Wężina uchodzą do Jeziora Druzno rzeki Elszka i Wąska. Należy dodać, że przez Jezioro Druzno wiedzie trasa Kanału Elbląskiego. W sąsiedztwie jeziora występują tereny depresyjne, leżące na rzędnej do 1m p.p.m. Cała powierzchnia tego jeziora jest zarośnięta roślinnością wodną. Jego głębokość dochodzi do 1,2 m, ale osady denne mają miąższość dochodzącą do kilkunastu metrów.

Rejon wsi Wężina ma charakterystyczny rolniczy krajobraz, ze specyficznym układem dróg, kanałów i rowów, z licznymi obiektami hydrotechnicznymi (mosty, śluzy, pompy) również o wartości historycznej.

Obszar jest stale lub okresowo zagrożony powodzią, w związku z czym jest chroniony wałami przeciwpowodziowymi i mechanicznie odwadniany.

Cechą wspólną tego obszaru było występowanie domów podcieniowych, a różnił je typ podcienia frontowego lub szczytowego, odmienny krajobraz przyrodniczy i kulturowy. W okresie powojennym osiedlała się ludność o zróżnicowanych tradycjach kulturowych, co doprowadziło do częściowej degradacji krajobrazu i dziedzictwa kulturowego.

Cały obszar położony na wschód od Jeziora Druzno stanowi archeologiczny rejon o bardzo wysokich wartościach poznawczych w skali ogólnopolskiej i europejskiej. Dla całego terenu Gminy Elbląg wskazano zalecenia konserwatorskie w celu ochrony krajobrazu kulturowego. Należy tu wymienić, m.in.: zachowanie przykładów tradycyjnego budownictwa (nie tylko wpisanych do rejestru zabytków), objęcie ochroną zabytkowego układu drożnego, bezwzględna ochrona całego systemu kanałów odwadniających i urządzeń technicznych ze względu na położenie i ochronę przeciwpowodziową. Wieś Wężina jest wsią typowo rolniczą, a jej walorem jest atrakcyjne położenie bogate krajobrazowo i kulturowo. Należy wymienić tu bliskość rezerwatu Jeziora Druzno, obszarów

chronionego krajobrazu, również szlak wodny Elbląg – Ostróda, którego najbardziej interesującą część stanowi Kanał Elbląski – unikatowy w skali światowej zabytek techniki (zespół pięciu pochylni).

2. Analiza zasobów sołectwa.

Wężina liczy **171** mieszkańców (stan na 31 grudnia 2005 roku). Jej powierzchnia zajmuje **642,22** ha. Formy użytkowania terenów w pełni odzwierciedlają rolniczy charakter wsi. Liczba gospodarstw rolnych wynosi **36**, w tym:

– gospodarstw o powierzchni do 1 ha	– 18,
– gospodarstw o powierzchni do 2 ha	– 1,
– gospodarstw o powierzchni do 5 ha	– 3,
– gospodarstw o powierzchni do 7 ha	– 1,
– gospodarstw o powierzchni do 15ha	– 1,
– gospodarstw o powierzchni do 20 ha	– 4,
– gospodarstw o powierzchni do 50 ha	– 6,
– gospodarstw o powierzchni do 100ha	– 1,
– gospodarstw o powierzchni powyżej 100 ha	– 1.

Z powyższego zestawienia wynika, że w Wężinie przeważają małe gospodarstwa, o powierzchni do 2 ha. Gospodarstwa rolne w Wężynie obejmują ogółem powierzchnię **489,4** ha i w całości stanowią użytki rolne.

W Wężynie funkcjonuje szkoła podstawowa oraz świetlica wiejska wykorzystywana na kaplicę. Stagnacja w rozwoju rolnictwa powoduje wśród mieszkańców dążenie do poszukiwania nowych rozwiązań. W Wężynie nie ma większych zakładów pracy. Działalność pozarolnicza na tym obszarze to głównie handel detaliczny, handel obwoźny, np. meblami. W Wężynie zarejestrowanych jest 6 podmiotów gospodarczych. Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców wsi są dochody z rolnictwa.

Z pomocy społecznej w Wężynie korzysta **30** rodzin. Zasiłkiem stałym objęte są **4** osoby, zasiłki celowe i okresowe otrzymuje **18** rodzin. Dożywianiem w szkole objętych jest **9** rodzin, **2** rodziny objęte są specjalistycznymi usługami opiekuńczymi pielęgniarce neuropsychiatrycznej. Stałą opieką Stowarzyszenia LAZARUS objęte są osoby w **6** rodzinach. Spośród osób korzystających z pomocy społecznej **10** osób to osoby bezrobotne. Główne przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną to z jednej strony bezrobocie i bieda, a z drugiej strony patologia społeczna oraz kalectwo i niedołączna starość.

Infrastruktura techniczno – inżynierska wsi Wężina.

Drogi

Wieś Wężina bezpośrednio graniczy z Gminą Pasłęk i Jeziorem Druzno. Przez wieś przebiegają drogi powiatowe. Jedna z nich łączy wieś Komorowo Żuławskie od trasy krajowej nr 7 przez Wężinę, Dłużynę w kierunku wsi Topolno w gminie Rychliki o długości ok. 14 km. Drogi gminne zapewniają odpowiednią komunikację wewnątrz wsi i dojazd do pól miejscowym rolnikom.

Komunikacja zbiorowa

Potrzeby komunikacyjne mieszkańców zaspokajane są przez komunikację PKS oraz prywatnych przewoźników. Dowozy dzieci z pobliskich wsi do Szkoły Podstawowej w Wężinie oraz Gminnego Gimnazjum w Gronowie Górnym zapewnia gmina, zgodnie z ustawą o systemie oświaty.

Sieć wodociągowa

Wieś Wężina jest zwodociągowana. W 1991 roku wybudowano wspólnie z sąsiadującą miejscowością Dłużyna sieć wodociągową o długości **7.336** mb. Dostarczaniem wody zajmuje się Elbląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Elblągu.

Sieć kanalizacyjna

Miejscowość Wężina nie posiada zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Wieś posiada bezodpływowe zbiorniki na nieczystości ciekłe (szamba) i od 1998 roku jedną oczyszczalnię ścieków przy szkole.

Zaopatrzenie w energię elektryczną, ciepłą i gaz ziemny

Wężina jest w całości zelektryfikowana. Zaopatrzenie mieszkańców w energię ciepłą rozwiązane jest poprzez indywidualne źródła (piece gazowe, olejowe, węglowe).

Łączność

Sieć telefoniczna pokrywa w pełni potrzeby mieszkańców wsi. Istnieje możliwość techniczna stałego dostępu do Internetu, z którego nieliczni mieszkańcy korzystają.

3. Analiza SWOT¹

Położenie geograficzne wsi Wężina oraz jej założenia przestrzenne stwarzają realną szansę rozwoju tej miejscowości w oparciu o wytyczone przez władze samorządowe kierunki rozwoju. Pozwalają na podjęcie działań zmierzających do zaktywizowania mieszkańców tej miejscowości na rzecz zachowania i ochrony wartości dziedzictwa kulturowego w połączeniu z ochroną środowiska przyrodniczego.

Poniżej zaprezentowano mocne i słabe strony wsi Wężina oraz szanse i zagrożenia:

¹ Wskazane w analizie słabe i silne strony zostały ułożone wg ich ważności. Stopień ważności wyrażony jest poprzez punktację w skali od 1 do 10, gdzie 10 oznacza rangę najważniejszą, a 1 oznacza rangę najmniej ważną.

<p>MOCNE STRONY</p> <p>10. Korzystna lokalizacja na szlaku dróg wodnych, tj.: Kanału Elbląskiego – Zalewu Wiślanego i wód przybrzeżnych Bałtyku, stanowiącego bezpośredni ciąg komunikacji wodnej od Ostródy – Elbląga do Kaliningradu w Federacji Rosyjskiej i portów Gdańska i Gdyni oraz Kołobrzegu.</p> <p>9. Bogate walory przyrodnicze i krajobrazowe terenu, tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> Park Krajobrazowy Wysoczyzna Elbląska, Ornitologiczny Rezerwat Jezioro Druzno, Kanał Elbląski Unikatowy na skalę europejską system hydrograficzny i krajobraz reliktowy Żuław Elbląskich. <p>10. Atrakcje kulturowe i turystyczne, tj. np.:</p> <ol style="list-style-type: none"> Kanał Elbląski z unikatową na skalę światową infrastrukturą hydrotechniczną, Archeologiczna osada Truso Stadnina koni w Rzecznaj Domy podcieniowe z XVIII i XIX <p>8. Szkoła podstawowa jako kolebka życia społeczno-kulturalnego wsi.</p>	<p>SŁABE STRONY</p> <p>10. Sezonowe lokalne zagrożenia powodziowe w rejonach Jeziora Druzno – czasowo ograniczające dostęp do cieków wodnych i terenów o bogatych walorach krajobrazowych, a także zawężające teren do potencjalnego zainwestowania gospodarczego, w tym w zakresie rekreacji i turystyki.</p> <p>3. Nieefektywny system regionalnej informacji turystycznej, kulturalno-oświatowej i sportowo-rekreacyjnej.</p> <p>4. Ograniczone fundusze budżetowe na realizację zadań własnych gminy oraz mała skuteczność w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych.</p> <p>8. Uboża komunalna baza sportowo-rekreacyjna, tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> niedostatek pełno wymiarowych sal sportowo-gimnastycznych oraz urządzonych terenów rekreacyjno-sportowych, niski standard wyposażenia technicznego istniejących obiektów i urządzonych terenów sportowo-rekreacyjnych. <p>9. Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna terenu, a szczególnie w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> terenów i urządzeń sportowo-rekreacyjnych, obiektów kulturalno-oświatowych, <p>8. Zubożenie materialne mieszkańców środowiska wiejskiego szczególnie „popegeerowskiego” i niskotowarowych małych gospodarstw rolnych,</p> <p>8. Duży wskaźnik populacji mieszkańców korzystających z pomocy społecznej,</p> <p>9. Duży wskaźnik bezrobotnych wśród populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym,</p> <p>8. Patologie społeczne środowiska wiejskiego.</p> <p>9. Niskie wykształcenie społeczności wiejskiej.</p> <p>7. Emigracja młodzieży do miast i za granicę.</p> <p>5. Niewystarczająca współpraca z samorządem gminnym.</p>
<p>SZANSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój edukacji społeczeństwa ✓ Zmiana modelu spędzania wolnego czasu. ✓ Rozwój turystyki. ✓ Możliwość pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań wynikających z Planu Odnowy Sołectwa. 	<p>ZAGROŻENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak środków na zabezpieczenia przeciwpowodziowe. ✓ Ubożenie społeczeństwa. ✓ Patologie społeczne. ✓ Niesprzyjająca polityka państwa

Elementy określone w analizie SWOT stanowią ocenę potencjału wewnętrznego sołectwa Wężina. Wszelkie działania inwestycyjne w Wężinie powinny zmierzać do zachowania dziedzictwa kulturowego oraz kształtowania nowych walorów, jednak z uwzględnieniem zasobów kulturowo-przyrodniczych i w nawiązaniu do nich.

Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego wsi powinna iść w parze z inwestycjami służącymi poprawie standardów życia mieszkańców, takimi jak system kanalizacji czy odnawianie źródeł energii. Tak prowadzona polityka inwestycyjna stworzy warunki do rozwoju wsi, podniesienia atrakcyjności turystycznej i atrakcyjności zamieszkania. Dużym problemem na tym obszarze jest bezrobocie, brak motywacji wśród rolników, apatia. Istnieje potrzeba pobudzenia aktywności społecznej. W dobie komputeryzacji życia codziennego i stosowania komputerów na coraz większą skalę zachodzi potrzeba poznania nowoczesnych technik przekazu informacji. Wiedza mieszkańców wsi, zwłaszcza rolników i osób długotrwale bezrobotnych, o możliwościach wykorzystania sieci informatycznych jest znikoma. Dlatego też wśród rolników i nie tylko jest zapotrzebowanie organizowania kursów doszkalających.

Wężina chciałaby się wyróżniać estetyką obejść gospodarskich, dobrym stanem dróg. Zadbana szkoła powinna być centrum kulturalnym dostępnym dla mieszkańców również w godzinach popołudniowych. Wieś dużą szansę widzi w rozwoju agroturystyki na swoim terenie. Unikatowe walory turystyczno-przyrodnicze są atutem dla tego typu działalności. Ważną kwestią jest także jedność wśród społeczności lokalnej. „Problem sąsiada – moim problemem”. Takie podejście pozwoliłoby na zorganizowanie, np. koła gospodyń wiejskich, czy aktywizować lokalną jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej.

Aby móc wdrożyć planowane przedsięwzięcia należy położyć nacisk na dobrą współpracę z samorządem gminnym poprzez Radę Sołecką, Sołtysa i aktywne grupy mieszkańców. Podejmowane działania mają zmierzać do eliminacji słabych stron oraz przeciwdziałać zagrożeniom.

Analiza SWOT stanowi bazę do podejmowania działań zmierzających do rozwoju sołectwa.

4. Wizja rozwoju sołectwa.

Wizję rozwoju sołectwa Wężina powstał w wyniku analiz i dyskusji sformułowano następująco:

Sołectwo Wężina wsią czystą, z rozwiniętą agroturystyką.

Mieszkańcy dumni ze swego miejsca zamieszkania, a młode wykształcone

pokolenie widzi swój cel pozostania na wsi.

Co ma je wyróżniać?	Estetyka wsi i nieskażone środowisko naturalne. Wieś ma zachować swój niepowtarzalny charakter i stanowić atrakcję turystyczną na szlaku wędrówek potencjalnych turystów.
Jakie ma pełnić funkcje?	Usługowe, agroturystyczne, rolnictwo w pełni nowoczesne.
Kim mają być mieszkańcy?	Mają być ludźmi wykształconymi, aktywnymi, w pełni identyfikującymi się z sołectwem.
Co ma dać utrzymanie?	Rolnictwo, usługi związane z turystyką i agroturystyką.
W jaki sposób ma być zorganizowane sołectwo i mieszkańcy?	Zwiększenie roli sołtysa i rady sołectwej. Zachęcanie młodzieży do współpracy oraz samoorganizacji.
W jaki sposób mają być rozwiązane problemy?	Poprzez współpracę z władzami sołectwa, wójtem gminy, radą gminy poprzez spotkania, zebrania wiejskie.
Jak ma wyglądać nasze sołectwo?	Nasze sołectwo ma być estetyczne, zadbane, bezpieczne i zintegrowane.
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	Poprzez imprezy rodzinne sportowo-rekreacyjne, rozwijanie tradycji, podtrzymywanie rozpoczętych działań związanych z organizowaniem corocznych imprez, np. mikołajki, walentynki.
Jak mają wyglądać mieszkania i obejścia?	Obejścia i mieszkania mają być przede wszystkim zadbane przy tym zmechanizowane, energooszczędne z zastosowaniem rozwiązań ekologicznych.
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Obejścia zadbane, uporządkowane rowy, pobocza, sprawne, oszczędne oświetlenie, dobre drogi. Budowa kanalizacji, propagowanie zasad ekologii: wprowadzenie segregacji odpadów.
Jakie ma być rolnictwo?	Produkcja rolna ma być dochodowa, oparta o nowoczesne rozwiązania, wysoko wyspecjalizowana i zmechanizowana i jednocześnie ekologiczna. Źródłem dodatkowego utrzymania rolników mają być usługi związane z agroturystyką.
Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	Istniejące drogi mają stać się przejezdne w każdej porze roku, a chodniki poprzez dobry swój stan mają stanowić bezpieczną komunikację pieszą dla mieszkańców sołectwa.
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Dzieciom i młodzieży proponujemy zorganizowane i bezpieczne zajęcia pozalekcyjne (kółka zainteresowań, zajęcia sportowe letnie i zimowe) w świetlicy szkolnej. Ponadto proponujemy wszystkim mieszkańcom stały dostęp do Internetu.

5. Arkusz planowania

Plan rozwoju sołectwa Wężina zawiera układ wyznaczonych przez społeczność priorytetów rozwojowych, celów oraz konkretnych projektów. Poszczególne priorytety i projekty są zgodne z ustaloną wizją rozwoju sołectwa.

Wizja Rozwoju Sołectwa WĘZINA				
<i>Sołectwo Wężina wsią czystą, z rozwiniętą agroturystyką. Mieszkańcy dumni ze swego miejsca zamieszkania, a młode wykształcone pokolenie widzi swój cel pozostania na wsi.</i>				
<u>Priorytet 1</u>		<u>Priorytet 2</u>		<u>Priorytet 3</u>
Rozwój zasobów ludzkich		Budowa, rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej		Atrakcyjność zamieszkania
Cel 1	Cel 2	Cel 1	Cel 2	Cel 1
Podniesienie poziomu edukacji	Podnoszenie jakości życia mieszkańców sołectwa.	Poprawa stanu infrastruktury społecznej	Poprawa stanu infrastruktury technicznej	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
Projekty: 1. Organizacja szkoleń dla mieszkańców (szkolenia komputerowe, szkolenia z zakresu agroturystyki)	Projekty: 1. Organizacja rodzinnych imprez sołeckich (turnieje międzysołeckie, konkursy ekologiczne, potyczki rodzinne)	Projekty: 1. Wykonanie elewacji zewnętrznej i ocieplenie budynku szkoły podstawowej.	Projekty: 1. Melioracja rowów podstawowych i szczegółowych 2. Budowa kanalizacji ściekowej ok. 3 km. 3. Budowa oświetlenia ulicznego od szkoły odcinek ok. 1,5 km.	Projekty: 1. Organizacja placu zabaw dla dzieci (zespół zabawowy, huśtawka, piaskownica) 2. Urządzenie ścieżki rowerowej edukacyjno - komunikacyjnej

5.1. Uproszczony harmonogram, ogólne koszty realizacji planu odnowy

Nr priorytetu/ celu/ projektu	Nazwa projektu	Termin realizacji	Planowany ogólny koszt
1.1.1.	1. Organizacja szkoleń dla mieszkańców (szkolenia komputerowe, szkolenia z zakresu agroturystyki)	IV kw. 2006	5.000
1.2.1	1. Organizacja rodzinnych imprez sołeckich (turnieje międzysołeckie, konkursy ekologiczne, potyczki rodzinne)	Projekt cykliczny	14.000
2.1.1	1. Wykonanie elewacji zewnętrznej i ocieplenie budynku szkoły podstawowej	2010	310.000
2.2.1	1. Melioracja rowów podstawowych i szczegółowych	2009-2013	1.000.000
2.2.2	2. Budowa kanalizacji ściekowej ok. 3 km.	2009-2013	1.000.000
2.2.3	3. Budowa oświetlenia ulicznego odcinek ok. 1,5 km od szkoły.	2008	200.000
3.1.1	1. Organizacja placu zabaw dla dzieci (zespół zabawowy, huśtawka, piaskownica)	2007-2008	10.000
3.1.2	2. Urządzenie ścieżki rowerowej edukacyjno-komunikacyjnej	2008-2010	100.000
Ogółem	X	2006-2013	2.639.000

6. Zarządzanie, role uczestników i zasady realizacji Planu Odnowy Sołectwa

Przyjęty Plan Odnowy jest dokumentem, który może ulegać zmianom. Oznacza to, że można go aktualizować i dostosowywać do zmieniających się aspiracji mieszkańców, czy warunków rozwoju. W celu jak najlepszej realizacji plan został przedstawiony i uzgodniony w konsultacjach z mieszkańcami. Każdy mieszkaniec ma możliwość odniesienia się do wypracowanych propozycji. Postępy w realizacji przyjętego Planu Odnowy będą na bieżąco monitorowane i oceniane przez mieszkańców sołectwa Wężina.

Za realizację całego planu odpowiedzialna będzie przede wszystkim Rada Sołecka z udziałem władz gminnych.

Podane poniżej role uczestników programu odnowy wsi, w trakcie realizacji zadań w kolejnych latach będą ulegały uzupełnieniu. Podane informacje są pomocne dla mieszkańców i radnych w gminie dla skutecznej realizacji zaplanowanych projektów.

Rola i zadania społeczności wsi

- * organizuje się, wybiera lidera i tworzy grupę odnowy wsi,
- * opracowuje plan odnowy sołectwa,
- * współpracuje z gminą w zakresie planowania przestrzennego i projektowania,
- * ustala przedsięwzięcia priorytetowe,
- * przystępuje do realizacji przedsięwzięć uczestnicząc w nich wkładem organizacyjnym, finansowym, materiałami i robocizną.

Rola i zadania radnych i władz gminnych

- * koordynuje program na swoim terenie,
- * udziela wszechstronnego wsparcia liderowi i grupie odnowy wsi,
- * zleca opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- * zleca projekty techniczne i zapewnia ich zgodne z prawem wykonawstwo,
- * uczestniczy w realizacji przedsięwzięć wkładem organizacyjnym, finansowym i materiałami.

Zasady realizacji sołeckiego planu odnowy

W działaniach towarzyszących wdrażaniu planu odnowy szczególnie duży nacisk położony zostanie na umiejętność organizowania się naszej sołeckiej społeczności. Zasady organizowania przedstawiono w 5 podstawowych zasadach dotyczących lidera i kierowanej przez niego grupy odnowy:

Zasada 1. Odnowę wsi zaczynam od siebie

- * rozumiem istotę zagadnienia,
- * umiem ją wytłumaczyć,
- * jestem przekonany o słuszności sprawy,
- * działam z wewnętrznej motywacji,
- * rezerwuję i planuję swój czas dla sprawy,
- * przyjmuję odpowiedzialność,
- * daję przykład.

Zasada 2. Odnowa wsi opiera się na wspólnym działaniu

- * tworzymy grupę odnowy wsi i ustalamy naszego lidera,
- * wszyscy we wsi wiedzą, iż przystępujemy do odnowy wsi,
- * działamy jawnie, starając się o poszerzenie grupy osób zaangażowanych.

Zasada 3. Odnowa wsi potrzebuje sojuszników

- * do działań na rzecz odnowy wsi pozyskujemy sołtysa,
- * każda osoba ciesząca się autorytetem jest poinformowana o planach i otrzymuje propozycję współuczestnictwa,
- * współpracujemy z każdym formalnym reprezentantem wiejskiej społeczności,
- * przekonujemy gminę do naszych zamierzeń i zabiegamy o jej wsparcie.

Zasada 4. Odnowa wsi wymaga systematycznego działania

- * określamy kalendarz działania i trzymamy się go,
- * ustalamy miejsce, tryb i metody pracy,
- * wszystko, co ustalimy, zapisujemy,
- * wszystko, co zrobiliśmy, dokumentujemy.

Zasada 5. Odnowa wsi opiera się na planie rozwoju i programie odnowy wsi

- * opracowujemy wizję naszej wsi i tworzymy dla jej osiągnięcia plan rozwoju i program odnowy wsi,
- * zabiegamy o szerokie poparcie dla naszego planu rozwoju i programu odnowy wsi,
- * określamy krótkoterminowy program odnowy wsi.
- * ustalamy hierarchię proponowanych przedsięwzięć.

Zasady powyższe odnoszą się do osoby lidera i członka grupy odnowy odpowiedzialnych za przebieg odnowy.

Prowadzi to do wzrostu motywacji uczestników odnowy i oparcia działania o ich system wartości.

Autor: Dorota Białobrzaska, Jadwiga Ciszewska, Wężina, marzec 2006 rok.